

ЕКСПОРТНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ЛЕГКОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ УКРАЇНИ

© І.Я. Кулиняк, О.І. Глянцева, 2014

В умовах євроінтеграційних процесів, глобалізації ринків особливого значення набуває аналіз експортного потенціалу країни, окремих галузей виробництва і пошук резервів покращення його стану у перспективі.

Відповідно до Закону України «Про зовнішньоекономічну діяльність» експорт – продаж товарів українськими суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності іноземним суб'єктам господарської діяльності з вивезенням або без вивезення цих товарів через митний кордон України, включаючи реекспорт товарів [1]. Враховуючи, що експорт має значний вплив на розвиток національної економіки, його доцільно розглядати як потенціал, який дає можливість досягати поставлених цілей.

Експортний потенціал країни – самостійна підсистема зовнішньоекономічної діяльності країни, місією якої є забезпечення конкурентних переваг національної продукції та збільшення її присутності на зовнішніх ринках [2, с. 248]. Експортний потенціал країни включає в себе експортні потенціали окремих галузей промисловості, однією із яких є легка промисловість.

У табл. 1 наведено дані щодо експорту товарів легкої промисловості України за 2009-2013 рр.

Таблиця 1

Експорт товарів легкої промисловості України за 2009-2013 рр.

Назва товарів	Експорт, млн. дол. США					Темп зростання, %			
	2009	2010	2011	2012	2013	2010-2009	2011-2010	2012-2011	2013-2012
Шкури необроблені, шкіра вичищена	178,1	173,8	168,5	135,6	148,9	-2,41	-3,05	-19,53	9,81
Текстильні матеріали та текстильні вироби	712,9	735,8	863,8	783,8	811,1	3,21	17,40	-9,26	3,48
Взуття, головні убори, парасольки	144,5	174,8	208,8	175,9	198,7	20,97	19,45	-15,76	12,96

Джерело: складено і розраховано на основі [3]

У 2012 р. спостерігалось зменшення, хоча вже для 2013 р. характерне збільшення експорту усіх видів продукції легкої промисловості, що вказує на поживлення економіки.

Більш адекватним для оцінки експортного потенціалу є доцільність аналізу показника сальдо торговельного балансу (табл. 2).

Таблиця 2

Сальдо торговельного балансу товарів легкої промисловості України за 2009-2013 рр.

Назва товарів	Сальдо торговельного балансу, млн. дол. США				
	2009	2010	2011	2012	2013
Шкури необроблені, шкіра вичищена	53,9	-3,5	-31,3	-111,6	-108,5
Текстильні матеріали та текстильні вироби	-704,0	-1239,0	-1126,1	-1779,9	-1623,6
Взуття, головні убори, парасольки	-142,0	-315,5	-152,7	-617,8	-596,2

Джерело: [3]

Отже, позитивне сальдо торговельного балансу спостерігаємо у 2009 р. для шкур необроблених та шкіри вичищеної. Для всіх інших позицій товарів характерне негативне сальдо торговельного балансу. Негативна тенденція проявляється у 2012 р. У 2013 р. завдяки збільшенню обсягів експорту значення сальдо покращилося, але для досягнення результатів 2009 р. необхідне збільшення експорту більше ніж в 2 рази за умови незмінності обсягу імпорту товарів легкої промисловості.

Іншим показником, який характеризує експортний потенціал країни є обсяги прямих іноземних інвестицій в галузь, що вказує на зацікавленість нереспондентів вкладати кошти в підприємства інших країн, де перспективи для досягнення більшого рівня прибутковості чи іншого результативного показника є вищими. У табл. 3 містяться дані щодо обсягу прямих іноземних інвестицій в Україні у легку промисловість за 2009-2013 рр.

**Прямі іноземні інвестиції (акціонерний капітал)
у легку промисловість України у 2009-2013 рр.**

Показники	Значення показників				
	2009	2010	2011	2012	2013
Обсяг прямих іноземних інвестицій, млн. дол. США	145,5	139,3	139,2	145,1	146,1
Темп зростання порівняно з попереднім періодом, %	–	-4,26	-0,07	4,24	0,69

Джерело: складено і розраховано на основі [3]

Протягом аналізованого періоду не спостерігалось значних змін в обсязі прямих іноземних інвестицій, що було зумовлено збільшенням інвестицій в інші види економічної діяльності.

Неабиякий вплив на експортний потенціал має переважання роботи на давальницьких схемах, тобто оплати переробки давальницької сировини. Так, за різними оцінками, близько 75-90 % виробників у галузі легкої промисловості працюють із давальницькою сировиною [4, с. 143]. Такий стан виробництва призводить до зменшення кількості виробництва національної продукції, спрямованої на внутрішнє споживання і експорт.

На даний момент найбільше іноземні ринки заповнила продукція азіатського походження. 70 % текстильної промисловості припадає на Азію. Основними експортерами товарів легкої промисловості виступають Китай, Індія, Тайвань, Японія, Індонезія, Туреччина. Передовиками у експорті швейної галузі є Китай, Південна Корея, Індія, Колумбія і Тайвань, взуттєвої – Китай. Конкурентоспроможність азіатської продукції забезпечується за рахунок порівняно низьких цін [5].

Експортний потенціал пов'язаний у свою чергу з іншими видами потенціалів, особливо: виробничим, інноваційно-інвестиційним, трудовим та ін. Адже досягнення бажаного стану кожного із видів потенціалів і пошук резервів їх покращення дають можливість випускати конкурентоспроможну як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках продукцію.

Напрямами підвищення рівня експортного потенціалу легкої промисловості України є: удосконалення нормативно правової бази; досягнення балансу між виробництвом з давальницької сировини і власного виробництва; надання кредитних і страхових переваг виробникам експортноорієнтованої продукції; технічне переоснащення підприємств; стимулювання впровадження інновацій і новітніх технологій; стимулювання інвестиційної привабливості; формування позитивного іміджу українського товаровиробника.

Легка промисловість України протягом останніх років перебуває у складному становищі, що впливає і на неналежний стан її експортного потенціалу. Такий стан передбачає впровадження ряду заходів на рівні держави і окремих підприємств, які б дали можливість покращити поточний стан і гарантувати розвиток у перспективі.

1. *Про зовнішньоекономічну діяльність: Закон України від 16.04.1991 № 959-XII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: zakon4.rada.gov.ua/laws/show/959-12.* 2. *Мельник Т.М. Експортний потенціал України: методологія оцінки та аналіз / Т.М. Мельник // Міжнародна економічна політика: науковий журнал. – К., 2009. – № 1-2 (8-9). – С. 241-271.* 3. *Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua.* 4. *Зайцева Л.О. Вплив факторів внутрішнього та зовнішнього середовища на конкурентоспроможність підприємств легкої промисловості / Л.О. Зайцева // Економічний вісник Донбасу: Науковий журнал, 2013. – № 2 (32). – С. 140-144.* 5. *Легка промисловість світу, її види та складові [Електронний ресурс]. – Режим доступу: svitohlyad.com.ua/biznes/lehka-promyslovist-svitu-jiji-vydy-ta-skladovi.*